

И за какво ни е Съборът в Копривщица?

Любен Ботушаров

Литература

А б р а м я н, Левон А. 1983: *Первобытный праздник и мифология*. Ереван: АН Арм. ССР [Abramyan, Levon A. 1983: *Pervobytnyyu prazdnik i mifologia*. Erevan: AN Arm. SSR].

А б р а м я н, Левон А., Гаяне А. Шагоян 2002: Динамика праздника: структура, гиперструктура, антиструктура. – *Этнографическое обозрение*, № 2, 37–47 [Abramyan, Levon A., Gayane A. Shagoyan 2002: *Dinamika prazdnika: struktura, giperstruktura, antistruktura*. – *Etnograficheskoe obozrenie*, № 2, 37–47].

А р и с т о т е л 1975: *За поетическото изкуство*. Прев. Александър Ничев. София: Наука и изкуство [Aristotelous. *Peri Poietikes*].

А р н а у д о в, Михаил 1971: *Студии върху българските обреди и легенди*. Т. 1. София: БАН [Arnaudov, Mihail 1971: *Studii varhu bulgarskite obredi i legendi*. Т. 1. Sofia: BAN].

А с м а н, Ян 2001: *Културната памет*. София: Планета-3 [Assmann, Jan. *Das kulturelle Gedächtnis*].

Библия 1982: *Библия сиреч книгите на Свещеното писание на Ветхия и Новия завет*. София: Св. Синод на Българската църква [Biblia sirech knigite na Sveshtenoto pisanie na Vethiya i Noviya zavet. Sofia: Sv. Sinod na Bulgarskata tsarkva].

Б о г д а н о в, Богдан 1996: Празникът в традиционната и модерната култура. – В: *Празници и зрелища в европейската културна традиция през Средновековието и Възраждането*. Отг. ред. Димитър Овчаров. София: ИК „Гуторанов“, 5–11 [Bogdanov, Bogdan 1996: *Praznikat v traditsionnata i modernata kultura*. – In: *Praznitsi i zrelishta v evropeyskata kulturna traditsia prez Srednovekoviето i Vazrazhdaneto*. Отг. ред. Dimitar Ovcharov. Sofia: ИК “Gutoranov”, 5–11].

Б о ж и л о в, Иван 1996: Празници и зрелища в средновековна България. – В: *Празници и зрелища в европейската културна традиция през Средновековието и Възраждането*. Отг. ред. Димитър Овчаров. София: ИК „Гуторанов“, 27–43 [Bozhilov, Ivan 1996: *Praznitsi i zrelishta v srednovekovna Bulgaria*. – In: *Praznitsi i zrelishta v evropeyskata kulturna traditsia prez Srednovekoviето i Vazrazhdaneto*. Отг. ред. Dimitar Ovcharov. Sofia: ИК “Gutoranov”, 27–43].

Б о й ч е в а, Дима 2010: Повечето състави за автентичен фолклор работят без специалисти. – *Знаме*, № 59, 29 март, с. 8 [Boycheva, Dima 2010: *Povecheto sastavi za avtentichen folklor rabotyat bez spetsialisti*. – *Zname*, № 59, 29 mart, s. 8].

Ботушаров, Любен 1965: Проеча и войнишката песен. – *Народна армия*, № 5243, 22 август, с. 4 [Botusharov, Lyuben 1965: Proecha i voynishkata pesen. – *Narodna armia*, № 5243, 22 avgust, s. 4].

Ботушаров, Любен 1981: Страх ме е от преиначаване. – *Художествена самодейност*, № 2, 28–30 [Botusharov, Lyuben 1981: Strah me e ot preinachavane. – *Hudozhestvena samodeynost*, № 2, 28–30].

Ботушаров, Любен 1987: Фестивалът свърши – добре дошъл, фестивал! – *Художествена самодейност*, № 10, 32–33 [Botusharov, Lyuben 1987: Festivalat svarshi – dobre doshal, festival! – *Hudozhestvena samodeynost*, № 10, 32–33].

Ботушаров, Любен 1993: Експрес Рожен – Копривщица. – *Култура*, № 37, 10 септември, с. 1 [Botusharov, Lyuben 1993: Ekspres Rozhen – Koprivshtitsa. – *Kultura*, № 37, 10 septemvri, s. 1].

Ботушаров, Любен 1995: Музикалният фолклор и организиращата роля на християнството и исляма. – В: *Културни, исторически и етнополитически отношения между християнството и исляма на Балканите XIV–XV век*. София: Издателство на Министерството на отбраната „Св. Георги Победоносец“, 257–263 [Botusharov, Lyuben 1995: Muzikalniyat folklor i organizirashтата rolya na hristiyanstvoto i islyama. – In: *Kulturni, istoricheski i etnopoliticheski otnosheniya mezhdru hristiyanstvoto i islyama na Balkanite XIV–XV vek*. Sofia: Izdatelstvo na Ministerstvoto na otbranata “Sv. Georgi Pobedonosets”, 257–263].

Ботушаров, Любен 1996: Отричане и търпимост – две страни на една позиция към музическите празници. – В: *Празници и зрелища в европейската културна традиция през Средновековието и Възраждането*. Отг. ред. Димитър Овчаров. София: ИК „Гуторанов“, 215–220 [Botusharov, Lyuben 1996: Otrichane i tarpimost – dve strani na edna pozitsia kam muzicheskите praznitsi. – In: *Praznitsi i zrelishta v evropeyskata kulturna traditsia prez Srednovekoviето i Vazrazhdaneto*. Otg. red. Dimitar Ovcharov. Sofia: IK “Gutoranov”, 215–220].

Ботушаров, Любен 1998: Към дефинирането на музикалния фолклор. – *Списание на Българската академия на науките*, № 5–6, 36–38 [Botusharov, Lyuben 1998: Kam i definiraneto na muzikalniya folklor. – *Spisanie na Bulgarskata akademiya na naukите*, № 5–6, 36–38].

Ботушаров, Любен 1999: Съборът „Пирин пее“ като модел на съществуване на различните форми на народното творчество. – В: *Народно творчество на Пиринския край*. Съст. и ред. Димитрина Кауфман, Костадин Динчев. Благоевград: Фондация „Пирин пее“, 23–31, 128 [Botusharov, Lyuben 1999: Saborat „Pirin pee” kato model na sa-sashtestvuvane na razlichните форми na narodnoto tvorchestvo. – In: *Narodno tvorchestvo na Pirinskiya kray*. Sast. i red. Dimitrina Kaufman, Kostadin Dinchev. Blagoevgrad: Fondatsia “Pirin pee”, 23–31, 128].

Ботушаров, Любен 2003: Та што е то културна идентичност? – *Българско музикознание*, № 4, 12–21 [Botusharov, Lyuben 2003: Ta shto e to kulturna identichnost? – *Bulgarsko muzikoznanie*, № 4, 12–21].

Ботушаров, Любен 2005: Всичко е правила добросъвестно. Разговор с Елена Стоин. – *Българско музикознание*, № 4, 117–144 [Botusharov, Lyuben 2005: Vsichko e pravila dobrosavestno. Razgovor s Elena Stoin. – *Bulgarsko muzikoznanie*, № 4, 117–144].

Бояджиев, Георги 1967: Събори за надпяване. – В: *Енциклопедия на българската музикална култура*. Отг. ред. Венелин Кръстев. София: БАН, с. 416 [Boyadzhiev, Georgi 1967: Sabori za nadpyavane. – In: *Entsiklopedia na bulgarskata muzikalna kultura*. Otg. red. Venelin Krastev. Sofia: BAN, s. 416].

БФ 2005/5: *Български фолклор*, 2005, № 5 (извънреден брой). Копривщица 2005. Съст. Валентина Ганева-Райчева [BF 2005/5: *Bulgarski folklor*, 2005, № 5 (izvanreden broj). Koprivshtitsa 2005. Sast. Valentina Ganeva-Raycheva].

Български библейски речник 1884: [ориг. заглавие] *Речник на Свято-то писание*. Цариград: Книгопечатницата на А.Х. Бояджиян. Фототипно издание. София: ДФ 7М „График“, без година [Bulgarski bibleyski rechnik 1884: [orig. zaglavie] *Rechnik na Svyato-to pisanie*. Tsarigrad: Knigopечатnitsata na A.H. Boyadzhiyan. Fototipno izdanie. Sofia: DF 7M “Grafik”, bez godina].

Генчев, Стоян 1984: *Народна култура и етнография*. София: Наука и изкуство [Genchev, Stoyan 1984: *Narodna kultura i etnografia*. Sofia: Nauka i izkustvo].

Гребенарова, Славка 1996: Календарни обичаи и обреди. – В: *Странджа. Материална и духовна култура*. Отг. ред. Мария Черкезова. София: Академично издателство „Проф. Марин Дринов“, 305–350 [Grebenarova, Slavka 1996: Kalendarsni obichai i obredi. – In: *Strandzha. Materialna i duhovna kultura*. Otg. red. Maria Cherkezova. Sofia: Akademichno izdatelstvo “Prof. Marin Drinov”, 305–350].

Гуревич, Арон Я. 1981: *Проблемы средневековой народной культуры*. Москва: Искусство [Gurevich, Aron Y. 1981: *Problemy srednevekovoy narodnoy kultury*. Moskva: Iskusstvo].

Денкова, Галя 2014: Тържеството Копривщица – поглед към режисираната музикално-художествена страна на събора и политическите му употреби при социализма. – В: *Изкуствоведски четения 2014*. София: ИИИ-БАН (под печат) [Denkova, Galya 2014: Tarzhestvoto Koprivshtitsa – pogled kam rezhisiranata muzikalno-hudozhestvena strana na sabora i politicheskite mu upotrebi pri sotsializma. – In: *Izkustvovedski cheteniya 2014*. Sofia: III-BAN (in print)].

Джиджев, Тодор 1972: Фолклор и художествена самодейност. – В: *Проблеми на българския фолклор*. Ред. Петър Динеков и др. София: БАН, 409–422 [Dzhidzhev, Todor 1972: Folklor i hudozhestvena samodeynost. – In: *Problemi na bulgarskiya folklor*. Red. Petar Dinekov i dr. Sofia: BAN, 409–422].

Д ю р к е м, Емил 1998: *Елементарни форми на религиозния живот*. София: София – С. А. [orig. Émil Durkheim. *Les formes élémentaires de la vie religieuse*].

Е л и а д е, Мирча 1988: *Сакралното и профанното*. София: Хемус [orig. Mircea Eliade. *Le sacré et le profane*].

Ж е л е в, Желю 1973: Бит, психика, душевност на съвременника. Социологът изследва една селска община. – *Орбита*: I/3 февр.; II/10 февр.; III/3. март [Zhelev, Zhelyu 1973: Bit, psihika, dushevnost na savremennika. Sotsiologat izsledva edna selska obshtina. – *Orbita*: I/3 fevr.; II/10 fevr.; III/3 mart].

И л и е в а, Анна 2005: Копривщица 2005: VI естрада. – *Български фолклор*, № 5, 46–50 [Pieva, Anna 2005: Koprivshtitsa 2005: VI estrada. – *Bulgarski folklor*, № 5, 46–50].

Й о р д а н о в а, Жени 1991: За някои проблеми при съвременното сценично адаптиране на фолклора. – В: *Проблеми на българския фолклор. Т. 9. Фолклорът и съвременният свят*. Отг. ред. Радост Иванова. София: БАН, 39–42 [Yordanova, Zheni 1991: Za nyakoi problemi pri savremennoto stsenichno adaptirane na folklor. – In: *Problemi na bulgarskiya folklor. T. 9. Folklorat i savremenniyat svyat*. Otg. red. Radost Ivanova. Sofia: BAN, 39–42].

К а у ф м а н, Николай 1981: Събори на народното творчество. – *Български фолклор*, №3, 50–56 [Kaufman, Nikolay 1981: Sabori na narodnoto tvorchestvo. – *Bulgarski folklor*, №3, 50–56].

К а у ф м а н, Николай 2005: Национален събор на народното творчество – Копривщица 2005. – *Български фолклор*, № 5, 3–5 [Kaufman, Nikolay 2005: Natsionalen sabor na narodnoto tvorchestvo – Koprivshtitsa 2005. – *Bulgarski folklor*, № 5, 3–5].

К а ц а р о в а, Райна 1954: Да пазим народните песенни и танцови традиции. – *Българска музика*, № 10, 22–26 [Katsarova, Rayna 1954: Da pazim narodnite pesenni i tantsovi traditsii. – *Bulgarska muzika*, № 10, 22–26].

К а ц а р о в а - К у к у д о в а, Райна 1957: Народни хора и игри в Странджа. – В: *Комплексна научна странджанска експедиция през 1955 година*. Отг. ред. Петко Стайнов и Любен Тонев. София: БАН [Katsarova - Kukudova, Rayna 1957: Narodni hora i igri v Strandzha. – In: *Kompleksna nauchna strandzhanska ekspeditsia prez 1955 godina*. Otg. red. Petko Staynov i Lyuben Tonev. Sofia: BAN].

Копривщица'86 1987: *Копривщица'86. Материали от теоретичната конференция по проблемите на народното творчество*. София: Комитет за култура, Център за художествена самодейност [Koprivshtitsa'86 1987: *Koprivshtitsa'86. Materiali ot teoretichnata konferentsia po problemite na narodnoto tvorchestvo*. i Sofia : Komitet za kultura, Tsentar za hudozhestvena samodeynost].

К р о н е б е р г, Иван 1870: *Латинско-русский, русско-латинский лексикон*. 7 изд. Москва: Типография Семена Селивановского [Kroneberg,

Ivan 1870: *Latinsko-russkiy, russko-latinskiy leksikon*. 7 izd. Moskva: Tipografia Semena Selivanovskogo].

К у т е в, Филип 1953: Националният преглед за народни певци и инструменталисти. – *Българска музика*, № 2, 43–45 [Kutev, Filip 1953: Natsionalniyat pregled za narodni pevtsi i instrumentalisti. – *Bulgarska muzika*, № 2, 43–45].

К у т е в а, Елена 2005: Копривщица 2005: VII естрада. – *Български фолклор*, № 5, 51–53 [Kuteva, Elena 2005: Koprivshtitsa 2005: VII estrada. – *Bulgarski folklor*, № 5, 51–53].

М а р и н о в, Димитър 1914: Народна вяра и религиозни народни обичаи. Книга 7. от Жива старина. – *Сборник за народни умотворения и народопис*. Т. 28. София: БАН [Marinov, Dimitar 1914: Narodna vyara i religiozni narodni obichai. Kniga 7. ot Zhiva starina. – *Sbornik za narodni umotvoreniya i narodopis*. Т. 28. Sofia: BAN].

М и з о в, Николай 1966: *Празниците като обществено явление*. София: БКП [Mizov, Nikolay 1966: *Praznitsite като obshtestveno yavlenie*. Sofia: ВКР].

М и з о в, Николай 1980: *Празници, обреди, ритуали*. София: Наука и изкуство [Mizov, Nikolay 1980: *Praznitsi, obredi, rituali*. Sofia: Nauka i izkustvo].

М и к о в, Любомир 2005: Копривщица 2005: V естрада. – *Български фолклор*, № 5, 44–45 [Mikov, Lyubomir 2005: Koprivshtitsa 2005: V estrada. – *Bulgarski folklor*, № 5, 44–45].

М у т а ф о в, Васил 1996: Култови обекти и празници, свързани с тях. – В: *Странджа. Материална и духовна култура*. Отг. ред. Мария Черкезова. София: Академично издателство „Проф. Марин Дринов“, 237–244 [Mutafov, Vasil 1996: Kultovi obekti i praznitsi, svarzani s tyah. – In: *Strandzha. Materialna i duhovna kultura*. Otg. red. Maria Cherkezova. Sofia: Akademichno izdatelstvo “Prof. Marin Drinov”, 237–244].

Н о р а, Пиер 2004: Световният възход на паметта. – В: *Около Пиер Нора. Места на памет и конструиране на настоящето*. Съст. Ивайло Знеполски. София: Дом на науките за човека и обществото, 19–35 [Nora, Pierre 2004: Svetovniyat vazhod na pametta. – In: *Okolo Pierre Nora. Mesta na pamet i konstruirane na nastoyashteteto*. Sast. Ivaylo Znepolski. Sofia: Dom na naukite za choveka i obshtestvoto, 19–35].

П е й ч е в а, Лозанка 2008: *Между Селото и Вселената: старата фолклорна музика от България в новите времена*. София: Академично издателство „Проф. Марин Дринов“ [Peucheva, Lozanka 2008: *Mezhdu Seloto i Vselenata: starata folklorna muzika ot Bulgaria v novite vremena*. Sofia: Akademichno izdatelstvo “Prof. Marin Drinov”].

Празници и зрелища 1996: *Празници и зрелища в европейската културна традиция през Средновековието и Възраждането*. Отг. ред. Димитър Овчаров. София: ИК „Гуторанов“ [Praznitsi i zrelishta 1996: *Praznitsi*

i zrelishta v evropeyskata kulturna traditsia prez Srednovekovieto i Vazrazhdaneto. Otg. red. Dimitar Ovcharov. Sofia: IK "Gutoranov"].

Първи национален събор на народното творчество 1965: *Първи национален събор на народното творчество.* Брошура за събора, без библиографски данни, издадена по всяка вероятност официално от Централния организационен комитет [*Parvi natsionalen sabor na narodnoto tvorchestvo.* Broshura za sabora, bez bibliografski dannii, izdadena po vsyaka veroyatnost ofitsialno ot Tsentralniya organizatsionen komitet].

Р а ч е в а, Искра 1980: Фолклорът и ние. – *Музикални хоризонти*, № 10 [Racheva, Iskra 1980: Folklorat i nie. – *Muzikalni horizonti*, № 10].

Р а ш к о в а 2009: *Сборник за народни умотворения и народопис.* Т. 62. *Фолклор от Сакар. Ч. 2. Песни и инструментални мелодии.* Съст. и ред. Наталия Рашкова. София: Академично издателство „Проф. Марин Дринов“ [Rashkova 2009: *Sbornik za narodni umotvoreniya i narodopis.* Т. 62. *Folklor ot Sakar. Ch. 2. Pesni i instrumentalni melodii.* Sast. i red. Natalia Rashkova. Sofia: Akademichno izdatelstvo "Prof. Marin Drinov"].

С т а м е н о в а, Живка 1985: Родови празници и обичаи. – В: *Етнография на България. Т. 3. Духовна култура.* Otg. red. Стоян Генчев. София: БАН, 139–158 [Stamenova, Zhivka 1985: Rodovi praznitsi i obichai. – In: *Etnografia na Bulgaria. Т. 3. Duhovna kultura.* Otg. red. Stoyan Genchev. Sofia: BAN, 139–158].

С т о и н, Елена 1960: Народен събор-надпяване. – *Българска музика*, № 6, 41–43 [Stoin, Elena 1960: Naroden sabor-nadpyavane. – *Bulgarska muzika*, № 6, 41–43].

С т о и н, Елена 1991: Съборите на народното творчество – съвременна форма за съхранение и развитие на фолклора. – В: *Проблеми на българския фолклор. Т. 9. Фолклорът и съвременният свят.* Otg. red. Радост Иванова. София: БАН, 31–34 [Stoin, Elena 1991: Saborite na narodnoto tvorchestvo – savremenna forma za sahranenie i razvitie na folklora. – In: *Problemi na bulgarskiya folklor. Т. 9. Folklorat i savremenniyat svyat.* Otg. red. Radost Ivanova. Sofia: BAN, 31–34].

С т о и н, Елена 2001: 100 години Райна Кацарова. – *Българско музикознание*, № 4, 3–9 [Stoin, Elena 2001: 100 godini Rayna Katsarova. – *Bulgarsko muzikoznanie*, № 4, 3–9].

Странджа 1996: *Странджа. Материална и духовна култура.* Otg. red. Мария Черкезова. София: Академично издателство „Проф. Марин Дринов“ [Strandzha 1996: *Strandzha. Materialna i duhovna kultura.* Otg. red. Maria Cherkezova. Sofia: Akademichno izdatelstvo "Prof. Marin Drinov"].

Т о д о р о в 2012: *Сборник за народни умотворения и народопис.* Т. 65. *Народни песни от Странджанския край.* Съст. Тодор Тодоров. София: Академично издателство „Проф. Марин Дринов“ [Todorov 2012: *Sbornik za narodni umotvoreniya i narodopis.* Т. 65. *Narodni pesni ot Strandzhanskiya kray.* Sast. Todor Todorov. Sofia: Akademichno izdatelstvo "Prof. Marin Drinov"].

Т о п о р о в, Владимир Н. 1982: Праздник. – В: *Мифы народов мира. Энциклопедия*. Т. 2. Москва: Советская энциклопедия, 329–331 [Торогов, Vladimir N. 1982: Prazdnik. – In: *Mify narodov mira. Entsiklopedia*. Т. 2. Moskva: Sovetskaya entsiklopedia, 329–331].

Т э р н е р, Виктор 1983: Символы в африканском ритуале. – В: Тэрнер, Виктор. *Символ и ритуал*. Москва: Издательство „Наука“, 32–46. [orig. Victor Turner. *Symbols in Ndembu Ritual*].

Т э р н е р, Виктор 1983: Ритуальный процесс. Структура и антиструктура. – В: Тэрнер, Виктор. *Символ и ритуал*. Москва: Издательство „Наука“, 104–264 [orig. Victor Turner. *The Ritual Process: Structure and Antistructure*].

Фолклорът и съвременният свят 1991: *Проблеми на българския фолклор*. Т. 9. *Фолклорът и съвременният свят*. Отг. ред. Радост Иванова. София: БАН [Folklorat i savremenniyat svyat 1991: *Problemi na bulgarskiya folklor*. Т. 9. *Folklorat i savremenniyat svyat*. Отг. red. Radost Ivanova. Sofia: BAN].

A s s m a n n, Jan 1991: Der zweidimensionale Mensch: das Fest als Medium des kollektiven Gedächtnisses. – In: *Das Fest und das Heilige. Kontrapunkte des Alltags. Studien zum Verstehen fremder Religionen 1*. Hg. Jan Assmann, Theo Sundermeier. Gütersloh, 13–30.

A u g u s t i n u s, Aurelius 2002: *De musica. Lateinisch-deutsch*. Bücher I u. VI. Übs. Frank Hentschel. Hamburg: Meiner.

B a r t ó k, Béla 1972: *Musiksprachen*. Leipzig: Reclam.

B e c k, Ulrich 1986: *Risikogesellschaft. Auf dem Weg in eine andere Moderne*. Frankfurt/M.: Suhrkamp.

B o l l n o w, Otto F. 1960: Zur Anthropologie des Festes. – In: Otto F. Bollnow. *Neue Geborgenheit. Das Problem einer Überwindung des Existentialismus*. Stuttgart: W. Kohlhammer GmbH., 195–245.

B o t u s h a r o v, Ljuben 1996: The national festivals in Koprivshtitsa, Bulgaria. – *Folk things*, № 11, 2–3. – First appeared in The Mill, Koprivshtitsa, August 1995, 1–2.

D e u s e r, Hermann 1999: *Kleine Einführung in die Systematische Theologie*. Stuttgart: Reclam.

F r e u d, Sigmund 1940: *Totem und Tabu. Einige Übereinstimmungen im Seelenleben der Wilden und der Neurotiker*. London: Imago Publishing Co., Ltd.

G e b h a r d t, Winfried 1987: *Fest, Feier, Alltag. Über die gesellschaftliche Wirklichkeit des Menschen und ihre Deutung*. Frankfurt/M.: P. Lang.

G ü l k e, Peter 1980: *Mönche, Bürger, Minnesänger*. 2 Aufl. Leipzig: Koehler&Amelang.

H e g e l, Georg W. F. 1924: *Vorlesungen über die Philosophie der Geschichte*. Leipzig: Reclam.

K l u g e, Friedrich 1883: *Etymologisches Wörterbuch der deutschen Sprache*. Straßburg: Trübner.

M a u r e r, Michael (Hrsg.) 2004: Das Fest. Beiträge zu seiner Theorie und Systematik. Köln/Weimar/Wien: Böhlau.

P a r p u l o v a - G r i b b l e, Lyubomira 1988: The parody in bulgarian epic songs. – In: Втори международен конгрес по българистика. Доклади. Т. 15. Фолклор. София: БАН, 72–82 [Vtori mezhdunaroden kongres po bulgaristika. Dokladi. T. 15. Folklor. Sofia: BAN, 72–82].

S c h u l z e, Gerhard 1996: Die Erlebnis-Gesellschaft: Kulturosoziologie der Gegenwart. 6. Aufl. Frankfurt/Main; New York: Campus Verlag.

Любен Ботушаров
bub@tbc.bg